

Johan Beck-Friis, Den nakna skammen – grund för depression eller väg till ömsesidighet. NoK 2009.

Stolthet och skam är giganterna av våra affekter. Två titaner på vilka vårt övriga känsloliv vilar. Känslan av skam är ett stöd i vårt sökande efter tillhörighet, en hjälp att hitta rätt i gemenskap och grupp. Men skammen är också den smärtsamma upplevelsen av att bli ställd utanför, försakad och övergiven.

Det sista årtiondet har det litterära intresset för skammen ökat. Inte bara bland psykologerna växer lusten att skriva om skam, även skönlitteraturen har sökt förstå denna medfödda affekt som med Karin Alvtogens thriller Skam.

Psykatrikern Johan Beck Friis presenterar nu en grundlig och högtintressant studie av skammens katastrofala konsekvenser i människans liv. Han finner ett samband mellan skam, narcissism och depression. Skammen ger näring åt känslan av att vara en bluff. Den självupptagenhet som dessa tankar genererar medför skuld känslor som väcker en djupare skam. Så utvecklas en "anestesi dolorosa"; en smärtsam upplevelse av hur omöjligt det är att bryta med denna självupptagenhet.

Till sin hjälp tar Johan Beck-Friis skönlitteraturen som Stagnelius dikt Näcken och Stewe Claesons roman om Esaias Tegnér i Rönndruvan glöder. För Beck-Friis är det en självklarhet att berättelsen och myten hjälper oss förstå viktiga och komplicerade omständigheter i vårt själsliv och vid psykisk ohälsa.

"Det är en myt att myter inte kan ge oss sanningar" säger Johan Beck Friis och visar därmed hur nära psykiatrin också står den humanistiska vetenskapen.

Vad ska vi då göra av vår känsla av skam? Skammen finns överallt omkring oss, säger Johan Beck Friis. Och det krävs mod att bryta med den. Som människor måste vi lära oss misslyckas utan att förlora vår självaktning. Johan Beck-Friis har skrivit en lika lärd som underhållande bok om den känsla som angår och utmanar oss alla.

Jakob Carlander

Ingress:

"Det känns lite skämsigt nu", säger man i Östergötland.

Psykatrikern Johan Beck-Friis visar hur denna känsla många gånger är navet i en av våra vanliga folksjukdomar: Depression

Bildtext:

(Kanske en bild på Erik Johan Stagnelius) Stagnelius dikt Näckan står modell för Johan Beck-Friis' syn på sambandet mellan skam och depression som en förlust av självaktning och stolthet.